

Kräftskötselområdet: Kesnacken

Flodkräftan (*Astacus astacus*) är den enda sötvattenslevande storkräftan som förekommer naturligt i Sverige. Den antas ha invandrat till Skandinavien för drygt 10 000 år sedan. Antalet lokaler med flodkräftor i Sverige är nu uppskattningsvis färre än 1000 (ca 250 av dessa finns i Värmland och Dalsland), att jämföra med de över 30 000 lokaler som fanns i början av 1900-talet. Arten har i huvudsak minskat till följd av kräftpest som i dagsläget sprids via illegala utplanteringar av signalkräfter. Flodkräftan har även drabbats av försurning, föroreningar, vattenregleringar och igenslamning av lämpliga livsmiljöer. Signalkräftan är alltid bärare av kräftpest.

Som en följd av den kraftiga tillbakagången är flodkräftan sedan 2010 klassad som Akut Hotad (CR) i den nationella rödlistan för hotade djurarter. Eftersom det är människor som sprider signalkräftorna är det möjligt att förhindra att kräftpest når ett flodkräftvatten. Det stora problemet är att nå ut till de personer som genomför den illegala handlingen, ofta gör de det i oförstånd. Med informativa insatser kan man nå ut till allmänheten. En viktig målgrupp i detta avseende är sommarstugeägare som vill skapa sig ett eget kräftvatten vid sin båtplats eller brygga. Med detta informationsmaterial vill Kesnackens fvof upplysa fiskerättsägare, fiskekortsköpare och besökare till våra vatten att vi har goda bestånd med flodkräftor som fvof värnar om.

Där flodkräftor fortfarande förekommer finns en generell mycket god utveckling på flodkräftbestånden, i många fall är tätheterna återigen lika bra som de var under 1960-talet. Mycket tack vare den kalkningsverksamhet som drogs igång under 1980-talet.

Kräftskötselområdet Kesnacken

Fiskerättsägarna i Kesnackens fvof har gått samman och bildat ett kräftskötselområde för att gemensamt bevara och att förbättra de bestånd av flodkräftan (*Astacus astacus*) som finns inom området. Kräftskötselområdet Kesnacken, omfattar flera vatten som har den gemensamma nämnaren att de avvattnar Kesnacksälven som sedermera mynnar via Ramsbyttjärn och slutligen i Lelång, Upperrudsälven/Dalslands kanal, ca 5 km norr om Torrskog, Bengtsfors kommun. En omfattande förvaltningsplan (detta är en sammanfattande version) för att bevara och utveckla flodkräftbeståndet, har tagits fram i samarbete mellan Kesnackens fvof och Hushållningssällskapet i Värmland och har finansierats av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Förvaltningsplanen finns att ladda ned på www.astacus.org under fliken "Bildade kräftskötselområden i Dalsland".

Foto: Tomas Jansson, Hushållningssällskapet

Utloppet ur Bottensjön.

Närmast kända signalkräftbestånd

Den närmsta kända lokalen där signalkräfter förekommer är i Stora Le. Fågelvägen skiljer det sig endast ca 3 km mellan Stora Le och Bottensjön. Det närmsta kända beståndet med signalkräfter vattenvägen finns i Foxen, Årjängs kommun, en sträcka på ca 4 mil. Om någon illegalt planterar ut signalkräfter i Lelång och i anslutning till Båtviksviken skulle signalkräfter och därmed kräftpest teoretiskt kunna vandra upp till Ramsbyttjärn. Ett definitivt vandringshinder finns uppströms Ramsbyttjärn vid Kesnacke kvarn, vilket omöjliggör vidare vandring uppströms i systemet. Med andra ord kan inte pestbärande signalkräfter av egen kraft påverka flodkräftorna inom Kräftskötselområdet. Risken för spridning av kräftpest till skötselområdet är relativt liten. Det finns inte några utpekade platser inom området där man kan anta att vatten från andra avrinningsområden kan tillföras, t ex via kommunala badplatser, fiskutsättningar, kanotleder mm. Avsaknaden av befolkning inom området vad gäller fritidshus och permanentboende medför liten mänsklig aktivitet och därmed minskar riskerna betydligt för spridning av kräftpest och signalkräfter. Signalkräfter förekommer dock endast ca 3 km fågelvägen mellan Bottensjön och Stora Le. Närheten till signalkräfter utgör dock ett ständigt hot mot flodkräftorna i kräftskötselområdet, men signalkräftorna kan inte av egen kraft komma in i området utan det måste ske via att människor flyttar signalkräftorna.

Foto: Tomas Jansson, Hushållningssällskapet

Målsättningen för skötselområdet Kesnacken är bland annat:

- Hindra illegala utplanteringar av signalkräfter (*Pacifastacus leniusculus*) till området
- Hindra spridning av kräftpest (*Aphanomyces astaci*)
- Informationsspridning om flod/signalkräfter och spridning av kräftpest
- Ha en stabil och tillfredsställande vattenkvalité
- Det skall finnas tillräckligt med bon och gömslen
- Fortsatt tradition med kräftfiske efter flodkräftor men med tydliga råd och rekommendationer t.ex. minimmått om 10 cm för hanar och 10,5 cm för honor
- Årligen inventera flodkräftbestånden
- Ta del av signalkräftans spridning i Stora Le Foxen. Sker tillsammans med Länsstyrelsen
- Tillsammans med Länsstyrelsen bilda ett skyddsområde för flodkräfta av "Kräftskötselområdet Kesnacken"
- Utarbeta en tydlig strategi i samband med fiskutsättningar. Den fiskodlaren som levererar utsättningsfisk måste garantera att det inte förekommer signalkräfter eller en akut kräftpest i anslutning till sin fiskodling
- Ingen återintroduktion/flyttning av flodkräftor till sträckan nedströms Ramsbytjärn. En kräftfri zon mellan Lelång och Ramsbytjärn förhindrar en tänkbar spridning av kräftpest uppströms i systemet

Konkreta åtgärder för kräftskötselområdet Kesnacken är bland annat:

- Återuppta provfisken som skett i Länsstyrelsens regi under perioden 1999 – 2006
- Utökad minkjakt med inrapportering till fvof. Mink utgör ett stort predationstryck på kräftorna
- Återskapa traditionen med fiske efter flodkräftor som fanns förr. Fisket skall ske med tydliga råd och rekommendationer t.ex. minimmått om 10 cm för hanar och 10,5 cm för honor
- Uppföljning av Fiskeristyrelsen provfiske i Kesnacksälven från 1988
- Flodkräftbeståndet i Kesnacksälvens fvof är attraktivt och enligt uppgift utsatt för tjuvfiske. Föreningen bör intensifiera tillsynen under kräftfiskeperioden
- Utse en person som är kräftansvarig inom kräftskötselområdet
- Årlig inrapportering av kräftfisket till fvof för att följa utvecklingen av kräftbeståndet

Foto: Tomas Jansson, Hushållningssällskapet

Provfiske efter kräftor i Lyssjö.

Tomas Jansson
 Oktober 2011
 Tel 054 - 54 56 18
www.hush.se/s
www.astacus.org
www.kräftbloggaren.se